

Uudet tarkastuskäytännöt ja tarkastushavainnot

Teollisuuden ja tutkimuksen 13. säteilyturvallisuuspäivät

8.–9.10.2019 Sokos Hotel Torni, Tampere

Jussi Aromaa

Aiheita

- Tarkastushavainnot 2019
- Tarkastusohjelma
- Yllätystarkastukset, tapauskohtaiseen harkintaan perustuvat tarkastukset
- Tarkastuspöytäkirja
- Tarkastusmaksut
- Riskiperusteiset valvontakäytännöt

Tarkastushavainnot 2019

- Uuden lain aikana tehtyjen tarkastusten määrä tällä hetkellä on noin 40 kpl.
- Tarkastushavainnoista ei täten saa vielä kovinkaan kattavaa tilastoja.
- Tehdyissä tarkastuksissa pääpaino on ollut uuden säteilylain, asetusten ja STUKin määräysten ”sisäänajossa”.
- Seuraavista asioista on annettu vaatimuksia useammalla tarkastuksella:
 - Selvitys säteilytoiminnan johtamisjärjestelmästä
 - Laadunvarmistusohjelma
 - Suunnitelma säteilyturvallisuuspoikkeamien varalle
- Useammassa tarkastuksessa havaittu puutteita myös työntekijöiden täydennyskoulutuksessa ja niiden kirjanpidossa.

Uudet tarkastuskäytännöt – tarkastusohjelma

- Säteilylaki 182 § Tarkastusohjelma
 - Säteilyturvakeskus laatii turvallisuuslupaa edellyttävien toimintojen tarkastuksia koskevan tarkastusohjelman.
- VNa 57 § Säteilyturvakeskuksen tarkastusohjelma
 - Säteilylain 182 §:ssä tarkoitetun tarkastusohjelman sisällön on oltava sellainen, että sen mukaisella valvonnalla saadaan toiminnasta aiheutuvat riskit huomioon ottaen riittävä varmuus säteilytoiminnan turvallisuudesta ja säteilylain säännösten ja turvallisuusluvuissa annettujen ehtojen noudattamisesta.
- VNa 58 § Tarkastusohjelman sisältö
 - Tarkastusohjelmaan sisältyy **ennalta ilmoittaen ja ennalta ilmoittamatta tehtäviä, säännöllisiä ja tapauskohtaiseen harkintaan perustuvia tarkastuksia.**
 - Tarkastusohjelmaan voi sisältyä myös **valvontakyselyihin** sekä toiminnanharjoittajalta saatuihin tietoihin ja tietoaineistoihin perustuvia **tarkastuksia, joihin ei kuulu käyntiä toiminnan harjoittamispaikalla.**
 - Ohjelmassa esitetään tavoitteelliset määrävälit säännöllisille tarkastuksille, perusteet erityyppisten tarkastusten tekemiselle ja tarkastusten keskeinen sisältö. Ohjelmassa otetaan huomioon säteilylain 27 §:ssä tarkoitetut säteilytoimintoja koskevat luokitukset ja aiemmissa tarkastuksissa tehdyistä havainnoista kertyneet kokemukset.

Uudet tarkastuskäytännöt – tarkastusohjelma

- Säteilytoiminnan valvonta -osaston tarkastusohjelma laaditaan vuosittain, ja siinä esitetään tarkastusten ja muun valvonnan painopistealueita ja teemoja.
- Tarkastusten/valvonnan teema voi olla
 - kaikki säteilytoiminnot läpileikkaava (teollisuus, tutkimus, terveydenhuolto), esim.
 - säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä (säteilylaki 29 §)
 - laadunvarmistus (säteilylaki 30 §)
 - turvajärjestelyt (säteilylaki 67 §, ei koske kaikkia)
 - turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen (säteilylaki 12 §)
 - tiettyä sektoria tai osaprojektia koskeva (esimerkkejä vuodelta 2019):
 - Varmistetaan, että vakuudet ovat uuden säteilylain mukaisia kaikilla niillä toiminnanharjoittajilla, joilta se vaaditaan.
 - Luvitetaan ja tarkastetaan ne toiminnanharjoittajat, jotka toistuvasti käsittelevät tai varastoivat orpoja lähteitä.
 - Käsitellään kaikki korkea-aktiivisten umpilähteiden kuljetuksiin kohdistetut turvallisuuslupahakemukset ja tarkastetaan, että toiminta on lain mukaista.

Yllätystarkastukset, tapauskohtaiseen harkintaan perustuvat tarkastukset

- Tarkastus voidaan tehdä siitä etukäteen ilmoittamatta, esimerkiksi jos
 - on todennäköistä, ettei toiminnasta muutoin saataisi todenmukaista kuvaa
 - epäillään, että toiminta ei vastaa turvallisuuslupaa
 - toimintaa harjoitetaan ilman turvallisuuslupaa
- Tapauskohtaisen harkinnan perusteella tehtäviä tarkastuksia voivat olla esimerkiksi
 - säteilyturvallisuuspoikkeamaan liittyvät tarkastukset
 - tarkastukset, jotka tehdään aiemmista tarkastuksesta saatujen havaintojen perusteella
 - uusintatarkastukset (esim. puutteet suojauksissa)
 - STUKille annettujen tietojen varmistamiseksi tehtävät tarkastukset
- Erillisiä laitteiden ja toimintojen käyttöönottotarkastuksia tehdään, mikäli turvallisuusluvan myöntämisen yhteydessä katsotaan, että se on turvallisuuden varmistamiseksi tarpeen tehdä ennen laitteen käyttöönottoa tai toiminnan aloittamista tai pian laitteen käyttöönoton tai toiminnan aloittamisen jälkeen.

Uudet tarkastuskäytännöt – tarkastuspöytäkirja

- Tarkastuspöytäkirjassa muutoksia lainsäädännön muutoksen myötä
 - taulukoita uusien vaatimusten mukaisesti
 - havainnot vs vaatimukset
 - yhteenvedot pöytäkirjan lopussa
- Vaatimukset
 - Merkittävämpi puute – vaaditaan korjaamaan sovittuun päivään mennessä ja ilmoittamaan siitä STUKille
- Havainnot
 - Ei niin merkittävä puute – kirjataan havainto, ei päivämäärää
 - *Toiminnanharjoittajalla on säteilylain 23 §:n nojalla velvollisuus korjata tarkastuksessa havaitut puutteet niin, että toiminta täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset, ja että säteilyturvallisuuspoikkeamat on riittävän tehokkaasti estetty ja niiden seuraukset ovat mahdollisimman vähäiset.*

Uudet tarkastuskäytännöt – tarkastusmaksut

- Määräaikaistarkastukset sisältyvät vuosimaksuihin.
 - Näistä tarkastuksista ei siis peritä erillistä maksua.
- Turvallisuusluvan myöntämiseen tai muuttamiseen ja toiminnan lopettamiseen liittyvät tarkastukset ovat edelleen maksullisia.
 - koskee tarkastuksia, joihin liittyy päätös
 - toiminnan luokka 3 – 600 €
 - toiminnan luokka 2 – 800 €
 - toiminnan luokka 1 – 1500 €
- [Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Säteilyturvakeskuksen suoritteista perittävistä maksuista 1259/2018](#)

Katse vielä edemmäs tulevaisuuteen – Riskiperusteiset valvontakäytännöt

- STUKin valvontakäytäntöjä tullaan kehittämään STUKin strategiakauden 2018–2022 aikana entistä enemmän riskiperusteiseksi.
 - työ vasta suunnitteluvaiheessa
- Valvontaan ja tehtäviin tarkastuksiin jatkossa vaikuttavia asioita:
 - toiminnan riskit/vaarat ja niiden todennäköisyys sekä seuraukset riskien toteutuessa
 - riskiluokittelu kaikki säteilytoiminnot läpileikkaava
 - vanhat tarkastusvälit suunnittelun pohjana
 - tarkastusvälien muokkaus / valvonnan kohdentaminen tehtyjen havaintojen perusteella
 - tarkastushavainnot
 - muutokset toiminnassa
- Valvontaa kohdistetaan enemmän toiminnanharjoittajatasolle.
- Todennäköisesti tehdään enemmän asiakirjatarkastuksia pienemmän riskin paikoille.

Riskiluvun muodostuminen

Riski = seuraus x todennäköisyys

Tapahtuman seurauksen vakavuus → Tapahtuman todennäköisyys ↓	Vähäinen 1	Kohtalainen 2	Merkittävä 3
Ei todennäköistä, koska... 1	Merkityksetön 1	Vähäinen 2	Kohtalainen 3
Mahdollista, koska... 2	Vähäinen 2	Kohtalainen 4	Merkittävä 6
Todennäköisyys on kohonnut, koska... 3	Kohtalainen 3	Merkittävä 6	Kriittinen 9

